

передження правопорушень у сфері власності, забезпечення збереження майна та відновлення і усунення перешкод при його здійсненні засобами адміністративного права.

Отже, адміністративно-правова охорона суб'єктів права власності – це позитивний статичний стан норм права, направлений на попередження правопорушень у сфері власності, забезпечення збереження майна та відновлення і усунення перешкод у його здійсненні. Адміністративно-правовий захист – це динамічні (активні) дії, спрямовані на відновлення порушеного права власності та усунення перешкод при його здійсненні засобами адміністративного права.

Список літератури: 1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. К., 1997. 2. Закон України «Про власність»// ВВР України. 1991. № 20. Ст. 249. 3. Андрианом Н.Е. Функция охраны социалистической собственности. Учеб. пос. Горький, 1977. 4. Шишка Р.Б. Охорона прав суб'єктів інтелектуальної власності у цивільному праві України: Дис... докт. юрид. наук. Х., 2004. 5. Torgance F. Hall L., k. Oh. Cip. 6. Братусь С. Н. О соотношении гражданской правоспособности и субъективных прав // Сов. государство и право. 1949. № 8. Ст. 34–37. 7. Дюма Р. Литературная и художественная собственность. Авторское право Франции: Пер. с фр. М., 1989. 8. Розенберг П. Основы патентного права. М., 1979. 9. Шишка Р. Б. Право інтелектуальної власності: погляд на проблему // Право України. 1999. №1. Ст. 55–58. 10. Крашеников Е.А. Вопросы теории субъективных прав // Философские проблемы субъективного права. Ярославль, 1990. 11. Гражданское право: Учебник: В 2 т. Изд. 2-е, перераб. и доп. / Под ред. Е. А. Суханова. М., 1998. Т.1. 12. Довгерг А. Система приватного права та структура проекту нового Цивільного кодексу України // Українське право. 1997. Число 1. 13. Голембо О. Окремі питання авторського права // Право України. 1998. № 11. 14. Кодекс України про адміністративні правопорушення // ВВР Української РСР. 1984. Додаток до N 51. Ст.1122. 15. Кодекс Адміністративного судочинства України // ВВР України. 2005 N 35–36. N 37. Ст.446. 16. Кучерявый Н.П. Охрана социалистической собственности. Ф., 1984. 17. Государственное управление социалистической общенародной собственности (Административно-правовой аспект проблемы)/ Под редакцией Ю.М.Козлова. М., 1983. 18. Полетаев Ю.П. Правовая охрана имущества государственного предприятия (объединения). М., 1991. 19. Шевченко Я. Н. Совершенствование законодательства о семье. К., 1986. 20. Ямпольская И. А. О субъективных правах советских граждан и их гарантиях. М., 1959. 21. Сабикенов С. Некоторые вопросы охраны субъективных прав и законных интересов советских граждан: Проблемы государства и права на современном этапе. М., 1973. 22. Алексеев С.С. Проблемы теории права: В 2т. Свердловск, 1972. Т 1. 23. Ковалів М.В. Правові та організаційні засади забезпечення збереження вантажів на залізничному транспорті України: Монографія. Львів, 2003. 24. Нікітенко О.І. Адміністративно-правовий захист власності в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук. К., 1996.

Надійшла до редакції 29.08.07

О. Ю. Салманова

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ СПІВПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖАВТОІНСПЕКЦІЇ І НАСЕЛЕННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Безпека дорожнього руху продовжує залишатися одним із основних напрямків забезпечення громадської безпеки в цілому. Процеси, пов'язані з дорожнім рухом, явища, що його супроводжують, та їх наслідки, зокрема, шкода, яку зазнає суспільство від дорожньо-транспортних пригод, посідають важливе місце в

суспільному житті і потребують постійного аналізу та дослідження. Щорічно в Україні трапляється близько двохсот тисяч дорожньо-транспортних пригод, в яких гинуть десятки тисяч та отримують поранення сотні тисяч людей. У сучасних умовах безпека дорожнього руху залежить не тільки від технічних характеристик транспортних засобів та автомагістралей або від чіткої діяльності працівників міліції та рівня правосвідомості водіїв, але й від того, чи є ці складові єдиним цілим та чи є розуміння головної мети такої єдності – збереження людського життя. У зв'язку з цим суттєво підвищується значення використання міліцією різноманітних адміністративно-правових засобів з метою забезпечення виконання правил, які діють в цій сфері, попередження і припинення їх порушень.

Головним суб'єктом здійснення заходів щодо забезпечення безпеки дорожнього руху є Державтоінспекція МВС України, на яку покладені функції не тільки стосовно регулювання процесу дорожнього руху, наглядові, контрольні, юрисдикційні, а й організації співпраці всіх інших суб'єктів у цій сфері.

Взаємодія органів Державтоінспекції, громадських формувань та населення щодо забезпечення безпеки дорожнього руху здійснюється відповідно до низки законів України, серед яких головними є Закон України «Про міліцію», «Про дорожній рух», «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави», указів і розпоряджень Президента України та деяких відомчих актів МВС України з цього питання [1–11].

Ефективність діяльності органів Державтоінспекції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху в деякій мірі залежить від ступеня участі сил громадськості. У минулому було накопичено значний досвід з використання громадського впливу на правопорушників. Поєднання такого впливу із застосуванням заходів адміністративного примусу завжди давало позитивні результати. Тим більше незрозуміло, чим було викликано видання наказу МВС України від 12 червня 2002 р. № 577, яким було скасовано накази МВС від 20 серпня 1993 р. № 512 та від 4 лютого 2000 р. № 74 і ліквідовано такі громадські організації, як Інститут громадських помічників Державтоінспекції і Позаштатні співробітники Державтоінспекції.

Діяльність Державтоінспекції МВС України щодо координації співпраці з громадськістю здійснюється у різних напрямках, серед яких головне місце посідає поширення роз'яснювально-профілактичної роботи. Пріоритетними напрямками її розвитку і удосконалення мають стати:

- організація системи правового диференційованого інформування різних соціальних і вікових груп населення про чинне законодавство, рішення органів влади щодо діяльності Державтоінспекції і в цілому щодо забезпечення безпеки дорожнього руху;

- підвищення ефективності профілактики дитячого дорожньо-транспортного травматизму (підготовка методичних посібників і рекомендацій для дитячих закладів і шкіл, реалізація планового механізму здійснення профілактичних заходів у дитячих дошкільних закладах, школах, ліцеях тощо);

- проведення загальнодержавних і регіональних оглядів безпеки дорожнього руху, які можуть бути приурочені до певних загальнодержавних свят;

- регулярне вивчення із залученням спеціалізованих організацій громадської думки, розробка на основі цього вивчення управлінських рішень щодо удосконалення діяльності ДАІ;

- створення спеціальної телепрограми на національному телебаченні для популяризації діяльності ДАІ, обговорення найбільш гострих і актуальних проблем розвитку суспільних відносин у сфері безпеки дорожнього руху;

- систематичне проведення регіональних і загальнодержавних конкурсів телепрограм і публікацій у пресі, а також тематичної друкованої продукції на краще висвітлення проблем у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху;

- активізація впровадження нових форм пропаганди безпеки дорожнього руху шляхом використання реклами на міському пасажирському транспорті, вулицях і шляхах, телебаченні;

- формування постійного активу представників засобів масової інформації, творчих колективів і організацій, що об'єдналися на основі спільності інтересів щодо поліпшення діяльності ДАІ, удосконалення умов і безпеки руху.

Варто зазначити, що на сьогодні за всіма цими напрямками органами Державтоінспекції проводиться певна робота.

З метою зміцнення взаємодії з журналістським корпусом щодо висвітлення питань протидії аварійності та злочинності на автотранспорті, забезпечення через засоби масової інформації гласності й відкритості функціонування підрозділів Державтоінспекції, виховання у громадян України високої культури поведінки в процесі дорожнього руху наказом міністра внутрішніх справ № 677 від 11.07.2002 р. було затверджено Положення про громадську прес-службу при ГУДАІ МВС України [9]. До її основних завдань віднесено:

- здійснення роботи з підготовки для розміщення в засобах масової інформації коментарів до чинних нормативно-правових актів, що стосуються діяльності Державтоінспекції, друкованих, теле-, радіо- та фотоматеріалів з тематики безпеки дорожнього руху;

- підготовка та організація випуску методичних рекомендацій, книг, брошур, буклетів, плакатів, листівок з питань запобігання аварійності на автошляхах;
- ознайомлення широкого громадського загалу з конкретними прикладами мужності, героїзму працівників Державтоінспекції, виявлені при забезпеченні безпеки дорожнього руху та боротьбі зі злочинністю на автотранспорті;
- участь у проведенні профілактичної роботи в дитячих навчально-виховних закладах освіти з метою роз'яснення правил поведінки на вулицях і дорогах, допомога в організації та проведенні тематичних заходів, спрямованих на попередження дитячого дорожньо-транспортного травматизму;
- інформування підрозділів Державтоінспекції про вчинені або ті, що готуються, злочини з використанням автотранспорту, надання допомоги в їх запобіганні;
- сприяння Державтоінспекції у розкритті дорожньо-транспортних пригод, з місця скоєння яких водії зникли, та розшуку осіб, які їх вчинили.

Крім того, взаємодія міліції із засобами масової інформації виражається в збільшенні числа публікацій про діяльність Державтоінспекції, особливо за останній час. Органи ДАІ висвітлюють питання своєї діяльності в спеціалізованих журналах «Вісник ДАІ МВС України», що видається українською і російською мовами, «Безпека дорожнього руху», періодичному виданні «Закон і порядок» та ін. Діяльність міліції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху висвітлюється також рядом телевізійних програм, таких як «Кримінал», «Чергова камера» тощо.

З метою виконання Указів Президента України щодо реалізації державної молодіжної політики та підтримки громадських молодіжних організацій Департаментом Державтоінспекції МВС України та його підрозділами на місцях здійснюються певні заходи, спрямовані на попередження загибелі та травмування дітей при дорожньо-транспортних пригодах, профілактику правопорушень з їх боку у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

За ініціативою ДДАІ МВС Міністерством освіти України заняття з правил дорожнього руху включені до обов'язкової шкільної програми «Охорона життєдіяльності дітей». Для застереження підлітків від нещасних випадків на дорогах у канікулярний період наприкінці кожної чверті навчального року з ініціативи ДДАІ організуються єдині дні безпеки руху дітей, під час яких проводяться додаткові заняття, зустрічі працівників ДАІ з дітьми, їх батьками, педагогами.

Однак, у профілактичній діяльності Державтоінспекції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху є такі напрями, які на цей час законодавчо не розроблені, фінансово не

підтримані, але могли б бути досить ефективними. Мова йде про застосування органами ДАІ так званих заохочувальних заходів, які відображали б позитивну оцінку державою правомірної поведінки громадян.

Пріоритет прав людини в діяльності міліції, розвиток демократичних засад у державному управлінні вимагають у сфері безпеки дорожнього руху подальшого підвищення правосвідомості громадян, виховання у кожного з них почуття громадянського обов'язку, підвищення дисципліни й організованості. У більшості випадків вимоги загальнообов'язкових правил у сфері дорожнього руху виконуються громадянами свідомо і добровільно.

Особи, які правомірно діють у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, – це, по суті, усі громадяни (в тому числі й учасники дорожнього руху), що дотримуються вимог нормативно-правових актів і прав інших громадян у цій сфері. Оскільки в органах міліції ведеться облік тільки тих осіб, що порушують ці вимоги, то всіх інших громадян апріорі можна було б вважати законотрудами.

Позитивна оцінка правомірної поведінки громадян у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху могла б виражатися в застосуванні до цих осіб заходів заохочення морального, а в деяких випадках – і матеріального характеру. Це право закріплене в п. 29 ст. 11 Закону України «Про міліцію», керуючись яким органи Державтоінспекції могли б застосовувати заходи заохочення до таких категорій законотруди громадян:

- професійних водіїв, які не мають адміністративних стягнень за порушення правил дорожнього руху протягом тривалого часу (їх облік можуть здійснювати адміністрації відповідних органів, підприємств, установ, організацій);
- громадян, які взяли результативну участь у розшуку викрадених транспортних засобів;
- громадян, які брали активну участь в роботі з пропаганди безпеки дорожнього руху;
- працівників засобів масової інформації – за найбільш повне і об'єктивне висвітлення діяльності Державтоінспекції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху;
- представників педагогічних колективів – за результатами щорічного аналізу показників рівня дитячого травматизму в школах і дошкільних закладах;
- водіїв індивідуальних транспортних засобів та транспортних засобів інших форм власності – за сприяння працівникам міліції у попередженні і припиненні протиправних діянь у сфері дорожнього руху.

Також заохочення за правомірну поведінку в цій сфері можна було б поширити і на працівників міліції, які виявляють особливу

пильність у розкритті злочинів і проступків у сфері безпеки дорожнього руху, наполегливість в оволодінні новими знаннями і навичками професійної підготовки, увагу, безкорисливість і такт у взаєминах із громадянами.

Крім того, реєстраційно-екзаменаційні підрозділи Державтоінспекції виконують функції щодо перевірки в установленому порядку знань водіями транспортних засобів правил дорожнього руху, наявності навичок керування транспортними засобами. Згідно зі ст. 15 Закону України «Про дорожній рух», громадянин, який бажає одержати право на керування транспортним засобом, зобов'язаний пройти підготовку в обсязі, передбаченому програмою підготовки водіїв транспортних засобів відповідної категорії чи типу. Підготовка і підвищення кваліфікації водіїв здійснюються в навчальних закладах незалежно від форм власності і господарювання, що одержали в установленому порядку ліцензію на цю діяльність. Прогресуюча автомобілізація у державі супроводжується зростанням числа осіб, які бажають одержати право на керування транспортними засобами. Розширення кола організації, що займаються підготовкою водіїв, яке відбувається при цьому, у ряді випадків, як показує практика, призводить до зниження рівня їх навчання. У результаті підготовка водіїв найчастіше не відповідає встановленим вимогам. Завдання реєстраційно-екзаменаційних підрозділів ДАІ – виявляти і відсівати кандидатів у водії, підготовлених неналежним чином. З цією метою відомчими правовими актами передбачений визначений порядок проведення іспиту, його перескладання, а також ряд інших обмежень для окремих категорій громадян. Ця діяльність Державтоінспекції носить у більшій мірі контрольний-наглядний характер, ніж профілактичний, але при чіткій взаємодії з підготовчими організаціями вона могла б бути більш ефективною.

Таким чином, організація співпраці органів Державтоінспекції, населення та громадськості вимагає певного доопрацювання і удосконалення. Розглянуті заходи правового, організаційного та іншого характеру, в разі їх реалізації, будуть сприяти підвищенню рівня правосвідомості населення, удосконаленню адміністративної діяльності Державтоінспекції, що у результаті позитивно позначиться на підвищенні безпеки дорожнього руху в нашій країні.

Список літератури: 1. Про міліцію: Закон України від 20 грудня 1990 р. // ВВР України. 1991. № 4. Ст. 20. 2. Про дорожній рух: Закон України від 28 червня 1993 р. // ВВР України. 1993. № 31. Ст. 338; 1994. № 46. Ст. 414. 3. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 р. // ВВР України. 2000. № 40. Ст. 338. 4. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави: Закон України від 19 червня 2003 р. // ВВР України. 2003. № 46. Ст. 366. 5. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Наказ Президента України від 15 вересня 2005 р. № 1276/2005. «Ліга: Закон»: Файл V 127605. ЛНТ. 6. Положення «Про державну автомобільну інспекцію Міністерства внутрішніх справ»: Затверджено постановою Кабінету Мі-

ністрів України від 14 квітня 1997 р. № 341 // Офіційний вісник України. 1997. №16. С.52. 7. Про визнання такими, що втратили чинність деяких нормативно-правових актів МВС України стосовно організації роботи громадських помічників та позаштатних співробітників Державтоінспекції: Наказ МВС України від 12 червня 2002 р. № 577. «Ліга: Закон». Файл reg 6816. ЛНТ. 8. Про подальше поліпшення агітаційно-пропагандистської діяльності Державтоінспекції, спрямованої на забезпечення безпеки дорожнього руху: Наказ МВС України від 04 червня 1992 р. № 321. 9. Про затвердження Положення про громадську прес-службу при Головному управлінні ДАІ МВС України: Наказ МВС України від 11.07.2002 р. № 677. «Ліга: Закон: Файл reg 6893. ЛНТ. 10. Про затвердження Інструкції з діяльності підрозділів дорожньо-патрульної служби Державтоінспекції МВС України: Наказ МВС України від 13 листопада 2006 р. № 1111. «Ліга: Закон: Файл Re 13117. ЛНТ. 11. Про організацію діяльності постійно діючих мобільних груп з моніторингу забезпечення прав і свобод людини та громадянина в діяльності органів внутрішніх справ: Наказ МВС України від 31 серпня 2006 р. № 894. «Ліга: Закон: Файл Re 13004.ЛНТ.

Надійшла до редакції 17.08.07

Ю. В. Прокопенко

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОПТИМІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЛІЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Нинішній стан формування правової держави в Україні зумовлює необхідність вирішення певних невідкладних завдань, що допоможуть реформувати такий елемент правоохоронної системи, як міліція. Політичне, економічне та соціальне оновлення суспільства в процесі побудови демократичної правової держави потребує приведення правових, організаційних, структурних та інших засад функціонування органів державної виконавчої влади у відповідність до нових умов їх діяльності та розвитку. Органи внутрішніх справ, що є складником органів державної виконавчої влади, повинні забезпечити реалізацію наданих їм повноважень, виходячи з пріоритетності прав і свобод людини.

Органи внутрішніх справ, як і все суспільство, переживають кризу, що негативно позначається на їхній діяльності, і це висуває перед ними нові завдання, зумовлює необхідність перегляду стратегічних напрямів їхньої діяльності, пошуку нових підходів до організації та здійснення охорони громадського порядку і боротьби із злочинністю, які б відповідали сучасній обстановці та тенденціям її розвитку. Кризові явища посилюються надмірною перевантаженістю, що певною мірою пов'язано з виконанням органами внутрішніх справ багатьох функцій, які безпосередньо не стосуються охорони громадського порядку та боротьби із злочинністю. У зв'язку з цим значно збільшилась чисельність працівників МВС, на утримання яких витрачається багато коштів, тоді як реально захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян, інтереси суспільства та держави від протиправних посягань менша їх частина. Структура органів внутрішніх справ і організація управління нею надто громіздка: численні підрозділи і ланки управління дублюють одна одну, через що мають місце неузгодженість та пара-